

Byla jsem pionýrkou

Stáli jsme seřazení do pětistupňů, namačkaní do prostoru před zavřenými dveřmi vedoucími do Slavnostní síně. Byli jsme natěšení. Já tedy ano. Dnes jsme měli skládat pionýrský slib. Ale nedošlo na to. Buďto nepřišly důležité osoby, které nás měly šátkovat, nebo někdo nedodal pionýrské šátky. Vrátili jsme se do třídy a pokračovalo vyučování. Nevím jak ostatní, ale já jsem byla strašně zklamaná. Kdy došlo k repríze a jak nakonec slib vypadal, si už nepamatuji.

Probíhal školní rok 1950/1951, byla jsem ani ne devítiletou žákyní třetí třídy. Měli jsme se stát nejspíš jedněmi z prvních pionýrů.

Můj romanticky založený táta mi tehdy do mého prvního dětského památníčku napsal:

Jsou hvězdy, které z noci prozařují do dne.

Jsou květy vonící nad všechna květenství.

Jsou lidé, kteří svoji zemi rodné
plamenem srdcí svítí na cesty.

Jsou lidé, kteří celému světu vybojují míru -

vše toto lidské je lidstvu dáno z hnutí „Pionýrů“.

V upomínku Tvého složení „slibu pionýra“ Ti věnuje Tvůj taťka.

Senohraby 15.12.1950.

Můj otec tehdy zřejmě pojem „pionýr“ vnímal v jeho původním smyslu slova. Pionýry se označovali lidé, kteří se odhodlaně pouštěli do něčeho nového, zatím nepříliš probádaného.

Mám schovanou žakovskou knížku z té doby a v ní jsou uvedeny Pionýrské zásady. Neodolám a opišu je:

1. Pionýr miluje svou vlast
2. Pionýr miluje Sovětský svaz a přeje svobodu a mír všem národům.
3. Pionýr se dobře učí.
4. Pionýr je pracovitý.
5. Pionýr je mladým hospodářem své země.
6. Pionýr se připravuje být obráncem své lidově demokratické vlasti.
7. Pionýr je věrný a spolehlivý.
8. Pionýr je ukázněný.
9. Pionýr chrání svou pionýrskou čest.
10. Pionýr se připravuje stát se členem ČSM.

Každá zásada je rozepsaná do několika řádků.

Četnost a program pionýrských schůzek si už příliš nevybavuji. Byla jsem vesnické dítě s mnoha možnostmi vydovádět se s partou na vsi a v přilehlém lese. To zřejmě překrylo náplň schůzek ve škole.

Ale jezdila jsem na pionýrské tábory. Odtamtud mi sem tam něco v paměti zůstalo. Hned ten první byl v Krompachu v Lužických horách. Ubytování jsme byli ve velké budově, která stála na hranicích s Německem. Samozřejmě s východním Německem, s Německou demokratickou republikou. Řekli nám, že pokud nám v umývárně spadne kartáček na zuby z okna ven, tak bude za hranicemi. Já byla ustrašená holka z vesnice, svůj kartáček jsem bedlivě střežila.

Během čtyřtýdenního pobytu nás přijeli navštívit němečtí pionýři. Ti měli modré šátky, naše byly červené. Tehdy bylo zvykem si svoje šátky navzájem vyměnit. Jako gesto přátelství a spojenectví. Se mnou si ho dokonce chtěl vyměnit jejich vedoucí. Ale já jsme svůj šátek nedala. Nemohla jsem, byl přeci **slibový!** Do kufru jsem si s sebou nevzala náhradní, koupený v obchodě. K výměně mě nepřemluvila ani naše vedoucí. Ještě dnes vidím jejich pobavené úsměvy. Litovala jsem, že zůstanu jediná bez modrého šátku. Ale **slibový je slibový**, ten se nerozdává.

Program na táborech se mi líbil. Různé táborové i oddílové hry, celodenní výlety i běžné vycházky do lesa, spojené se sbíráním borůvek, jahod a malin. Sportovní hry a soutěže. Bavila mě vybijka, nesnášela jsem běhy. Vyřídili jsme se i při tanečcích. Pletla v kytku rozmarýnu, bych si s chutí dala i dnes. Špatně se mi udělalo při jedné soutěži s borůvkovými koláči. Kuchařky zapekly do středu velkého kulatého koláče minci a my jsme se ve dvojici k ní prokousávali. Mě přiřadili k jednomu

klukovi, který se mi vůbec nelíbil. Zvedal se mi žaludek a minci málem spolkl soupeř. Musím si přiznat, že ten zápal pro věc byl na mně asi znát. Nemyslím na táboře, ale ve škole. Tím jsem na sebe zřejmě upozornila a byla jsem zvolená, nebo jmenovaná, do školní pionýrské rady. Pak mě sem tam vyslali na nějaká školení či soustředění. Asi za odměnu. Jenže pro mě to byl spíš trest. Mezi cizími jsem se necítila dobře. Vzpomínám si, jak na takovém pobytu nás jedna pražská pionýrka donutila, abychom na rozlučovací besídce nacvičili baletní kreaci na melodii „rozvíjej se poupátko, nejkrásnější z květů, la la la ...budeš vonět světu“. Já, vesnická holka krev a mlíko, jsem do baletky měla vskutku velmi daleko.

S pionýrskými zásadami, natištěnými v žákovské knížce, jsem potíže neměla. Učila jsem se dobře, pracovitá jsem také byla. Jak by ne, když jsem měla tři mladší brášky a maminka měla práce nad hlavu. Pomáhali jsme jí všichni. Zásadu být mladou hospodářkou své země jsem také naplňovala. Oba rodiče pracovali v jednotném zemědělském družstvu /JZD/ a tam bylo práce dost i pro děti.

Na jaře jsme okopávali a jednotili řepu, o žních stavěli snopy obilí do panáků, na podzim jsme vyoranou cukrovku shazovali na hromádky a srpem pak osekávali chrást. Tohle všechno bych dělala i kdybych pionýrkou nebyla. Na vesnici to bylo běžné. Tím vším jsem asi prokazovala i tu věrnost, spolehlivost, ukázněnost a čest.

Pojem pionýr měl v naší době už jinou náplň, než mu na úplném začátku dával můj táta. Svoji vzpomínkou jsem chtěla dát najevo, jak jsem pionýrská léta tehdy prožívala já. Jiní měli jiné zkušenosti. Například můj manžel se v dětství pionýrem stát nemohl, děti soukromých zemědělců přijímány nebyly. Necítil to ale jako bůhvíjakou újmu. Zatím co spolužáci šli jednou týdně odpoledne na schůzku, spěchal on s těmi nepřijatými domů a zabavili se na vsi. Nechci zjednodušovat, ale i s pionýrským hnutím to bylo podobné jako s jinými znaky doby. Každý je prožíval po svém.

Jaroslava Černá